

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Центральноукраїнський державний педагогічний університет
імені Володимира Винниченка

Кафедра філософії, політології та психології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри

Харченко Ю.В.

« 27 » серпня 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА

НАВЧАЛЬНОЇ (ПРОПЕДЕВТИЧНОЇ) ПРАКТИКИ З ПСИХОЛОГІЇ

Напрямок підготовки 01. Освіта/Педагогіка

Спеціальність 014 Середня освіта

Спеціалізація: 0.14.09 Інформатика

Освітня програма бакалавр

Факультет: Математики, природничих наук і технологій

Форма навчання: денна

2020-2021 навчальний рік

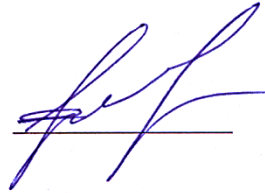
Робоча програма навчальної (пропедевтичної) практики з психології для студентів за напрямом підготовки 01. Освіта/Педагогіка, спеціальності 014.09 Середня освіта (Інформатика).

Розробник: Клочек Лілія Валентинівна, доктор психологічних наук, доцент

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри філософії, політології та психології

Протокол №1 від «27» серпня 2021 року

Завідувач кафедри філософії, політології
та психології

A handwritten signature in blue ink, consisting of stylized, overlapping loops and lines, positioned above a horizontal line.

(проф. Харченко Ю.В.)

1. Вступ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність/напрямок, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання (дистанційна)
Кількість кредитів – 1,5	Галузь знань <u>01. Освіта/Педагогіка</u> Спеціальність/напрямок: 014 Середня освіта Спеціалізація: 014.09 Інформатика	Нормативна
		Рік підготовки – 2-й
Загальна кількість годин – 45	Рівень вищої освіти: бакалавр	Семестр – 3-й
		Вид контролю: залік

2. Мета та завдання навчальної (пропедевтичної) практики з психології

Мета: сприяти поглибленому ознайомленню студентів з професійною діяльністю вчителя на основі засвоєних теоретичних знань з психології; розвитку компетентності фіксувати значущі в професійній діяльності вчителя психолого-педагогічні явища, їх аналізувати та визначати шляхи подолання складних педагогічних ситуацій.

Завдання:

- поглиблення і розширення набутих студентами теоретичних знань з психології, застосування їх у розв’язанні конкретних педагогічних завдань під час практики;
- оволодіння студентами спостереженням як методом фіксації психолого-педагогічних явищ, що мають місце в освітньому процесі;
- розвиток здатностей аналізувати, робити висновки щодо впливу характеру педагогічної взаємодії на продуктивність діяльності вчителя та розвиток особистості учнів;

– розвиток стійкого інтересу до аспектів професійної діяльності вчителя та педагогічних взаємодій учасників освітнього процесу.

В процесі проходження педагогічної практики у студентів мають бути сформовані наступні компетентності:

– **загальні:**

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
2. Здатність застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях професійної діяльності.
3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
5. Здатність бути критичним і самокритичним.
6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
7. Навички міжособистісної взаємодії, здатність працювати в команді.
8. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
9. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
10. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

– **спеціальні (фахові, предметні):**

1. Здатність вивчати психологічні особливості педагогічної взаємодії вчителя і учнів методом спостереження, аналізувати їх та прогнозувати наслідки впливу цих особливостей на різні аспекти освітнього процесу.
2. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.
3. Навички міжособистісного спілкування та роботи в команді у процесі професійної діяльності.

Програмні результати навчання:

1. Студент демонструє спроможність використовувати базові знання з вікової та педагогічної психології для вирішення практичних задач в своїй професійній діяльності.
2. Студент спроможний здійснювати спостереження за педагогічними явищами.
3. Студент здатний аналізувати психологічні аспекти педагогічної взаємодії вчителя й учнів, порівнювати спостережувані їх вияви з прийнятими еталонами недирективної суб'єкт-суб'єктної взаємодії та ідеями дитиноцентризму та ненасильницького педагогічного впливу.
4. Студент спроможний визначати ефективні прийоми навчання, розвитку та виховання учнів.
5. Студент демонструє відповідальне ставлення до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

3. Зміст навчальної пропедевтичної практики з психології

Зміст завдання полягає у вивченні психологічних особливостей педагогічної взаємодії учнів та вчителів в умовах освітнього процесу з використанням методу спостереження, а саме:

- 1) спостереження за організацією уваги учнів на уроці;
- 2) спостереження за словесними впливами учителя на уроці;
- 3) спостереження за характером педагогічної взаємодії вчителя й учнів.

У процесі реалізації завдання студенти мають опанувати застосування методу спостереження, а саме:

- навчитися фіксувати психологічні поведінкові вияви учителя й учнів на уроці;
- розрізняти різні моделі педагогічної взаємодії (навчально-дисциплінарну, особистісно-орієнтовану та ліберально-потуральну);
- розрізняти різні аспекти взаємодії вчителя з учнями (прийоми організації уваги, словесні впливи тощо);
- визначати, як співвідносяться застосування вчителем певних прийомів/словесних впливів та пізнавальна активність/пасивність учнів на уроці;
- аналізувати виявлені шляхом спостереження факти, робити висновки про ефективність педагогічної діяльності вчителя та оптимальність учбових дій школярів в умовах уроку.

Етапи виконання завдання з психології

День практики	Зміст роботи
1	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ознайомлення зі змістом завдання практики та вимогами щодо ведення документації. 2. Ознайомлення з теоретичними матеріалами для підготовки до практики. Підготовка до проходження тестового контролю з теоретичних питань. 3. Підготовка до виконання першого завдання практики: «Спостереження за організацією уваги на уроці». Ознайомлення із змістом завдання, схемою спостереження, підготовка карти спостереження.
2	<ol style="list-style-type: none"> 1. Проходження тестового контролю. 2. Виконання завдання «Спостереження за організацією уваги на уроці». Заповнення карти спостережень. Аналіз фактів спостереження. 3. Підготовка до виконання завдання «Спостереження за словесними впливами учителя на уроці»: ознайомлення зі схемою спостереження, підготовка карти спостереження.
3	<ol style="list-style-type: none"> 1. Обговорення результатів виконання першого завдання практики в групі (разом з керівником практики). 4. Виконання завдання «Спостереження за словесними впливами учителя на уроці». Заповнення карти

	спостережень. Аналіз фактів спостереження. 2. Підготовка до виконання завдання практики «Спостереження за характером педагогічної взаємодії вчителя й учнів», ознайомлення зі схемою спостереження, підготовка карти спостереження.
4	1. Обговорення результатів виконання другого завдання практики в групі (разом з керівником практики). 5. Виконання завдання «Спостереження за характером педагогічної взаємодії вчителя і учнів». Заповнення карти спостережень. Аналіз фактів спостереження.
5	1. Обговорення результатів виконання третього завдання практики в групі (разом з керівником практики). 2. Підведення підсумків проведеної роботи: Аналіз студентами власної діяльності. 3. Підготовка звіту до подання керівникові практики.

5. Звітна документація практики

Звіт про проходження практики містить:

I. Вступ.

У цьому розділі студент має сформулювати мету та завдання пропедевтичної практики, презентувати власне розуміння методу спостереження, значущість теоретичних знань про психологічні особливості педагогічної взаємодії у професійній діяльності вчителя.

II. Результати спостережень.

Цей розділ містить три заповнені студентом карти спостережень відповідно до виконаних завдань практики, а також їх детальний аналіз.

III. Рефлексія власних досягнень.

Для написання даного розділу, студент має дати відповіді на наступні запитання:

1. Як би ви описали свій актуальний рівень здатності до самостійного опрацювання теоретичного матеріалу в ході підготовки до виконання завдань практики (високий, вище середнього, середній, нижче середнього, низький)? Щоб визначити ваш рівень, вкажіть, що саме вам вдалося здійснити (завантажити документ з теоретичним матеріалом / проглянути теоретичний матеріал / уважно ознайомитись із основними поняттями тем / ретельно розібратися з кожним поняттям теми).
2. Проаналізуйте свій рівень інтересу до використання набутих теоретичних знань на практиці. Чи є у вас намір/бажання/інтерес використовувати отримані знання на практиці? Як саме, в яких ситуаціях ви могли б застосувати їх?
3. Проаналізуйте свою здатність бути неупередженим спостерігачем по відношенню до учасників педагогічної взаємодії в ході спостереження.

Чи усвідомлювали ви свої негативні та позитивні емоції, що з'являлися під час спостереження? Чи впливали вони на те, як саме ви сприймали прояви поведінки учасників, на ваші висновки?

4. Проаналізуйте свою здатність коректно спілкуватися з одногрупниками, методистом, виявляти ініціативу й активність у спілкуванні, регулювати власну поведінку. Наскільки вам це вдається? Що саме вдається вам найкраще?
5. *Труднощі, з якими зустрівся студент під час практики.* Визначте труднощі, які виникали протягом практики (вказіть також причини труднощів). Сформулюйте зауваження та побажання щодо вдосконалення змісту та процесу практики.

Текст звіту подається у папці. Титульна сторінка оформлюється за зразком.

6. Методи навчання

Бесіда, дискусія, аналіз результатів спостережень, інтерактивні методи.

7. Форми контролю за роботою студентів

З метою актуалізації раніше засвоєних студентами знань курсу «Психологія» проводиться **тестовий контроль** з визначених теоретичних питань:

1. Спостереження як метод психологічного дослідження. Загальні вимоги до застосування методу спостереження. Види психологічного спостереження та способи фіксування даних.
2. Педагогічна взаємодія та моделі педагогічної взаємодії.
3. Психологічні особливості особистісно-орієнтованої педагогічної взаємодії з учнями.
4. Саботажники спілкування.
5. Ненасильницька комунікація в педагогічній взаємодії.

Поточний контроль за виконанням завдань практики здійснюється під час консультацій та обговорень результатів спостережень по кожному завданню практики.

Підсумковий контроль (залік) здійснюється на основі аналізу звітної документації, участі студентів у обговореннях результатів спостережень і тестового контролю.

8. Схема нарахування балів, які отримують студенти

Навчальна практика студентів оцінюється за визначеними видами роботи (див. Табл. 1).

Таблиця 1.

Оцінювання виконання студентами завдання з психології

Вид роботи	Максимальна кількість балів
------------	-----------------------------

Тестовий контроль	20 балів
Завдання 1 «Спостереження за організацією уваги учнів на уроці»	15 балів
Завдання 2 «Спостереження за словесними впливами учителя на уроці»	15 балів
Завдання 3 «Спостереження за характером педагогічної взаємодії вчителя й учнів»	15 балів
Участь в обговоренні результатів спостереження	15 балів (по 5 балів на кожне завдання)
Укладання звіту з практики	20 балів

Критерії оцінювання

Складання тестового контролю з теоретичних питань оцінюється максимально у 20 балів. Критерії нарахування балів:

20-18 балів (А) – Студент підготовлений з усіх теоретичних питань, приймає активну участь в обговоренні, здатний аналізувати власні помилки, творчо та критично мислити. Відповіді студента повні, насичені глибокими та розгорнутими судженнями, мають доказовий, логічний і послідовний характер.

17-15 балів (В) – Студент підготовлений з усіх теоретичних питань, проте припустився під час контролю ряд незначних помилок. Під час їх обговорення приймає активну участь, здатний аналізувати власні помилки. Відповіді мають усвідомлений та розгорнутий характер, проте наявні окремі помилки у послідовності викладу.

14-12 балів (С) – Студент у цілому підготовлений з усіх теоретичних питань, проте припустився серйозних помилок під час тесту. Приймає достатньо активну участь в обговоренні, здатний аналізувати власні помилки, проте відповіді дещо неповні або недостатньо розгорнуті. Наявні окремі помилки у послідовності викладення та в аргументації тверджень.

11-9 балів (D) – Студент підготовлений з не з усіх теоретичних питань, припустився значної кількості помилок під час тесту, приймає епізодичну участь в обговоренні, демонструє поверхневі знання (розуміє суть основних понять теми, проте не здатний чітко формулювати визначення, аналізувати суть проблем). Відповіді неповні, відсутня чіткість, структурованість.

8-6 балів (E) – Студент підготовлений не з усіх теоретичних питань, припустився великої кількості помилок під час тесту. В обговоренні участі майже не приймає або його висловлювання мають характер загальних фраз. Відповідь неструктурована, непослідовна.

5-1 балів (FX) – Студент підготовлений лише з окремих тем. Набрал дуже мало балів за тестовий контроль. В обговоренні участі не приймає, або оперує лише загальними фразами, називає лише розрізнені факти.

0 балів (F) – Студент не виконав тестовий контроль, не приймає участі в обговоренні.

Практичні завдання (спостереження) – максимально оцінюються в 15 балів (15*3=60 балів)

15-14 балів – Студент виконав завдання у повному обсязі (наявна заповнена карта спостережень та обробка результатів), продемонстрував сформовані навички ведення формалізованих записів та їх аналізу: записи повністю відповідають схемі спостережень, зроблені коментарі розкривають зміст спостережуваного прояву. Висновки відповідають виявленим фактам спостереження, аргументовані та розгорнуті.

13-12 балів – Студент виконав завдання у повному обсязі (наявна заповнена карта спостережень та обробка результатів), продемонстрував сформовані навички ведення формалізованих записів та їх аналізу: записи повністю відповідають схемі спостережень, зроблені коментарі розкривають зміст спостережуваного прояву. Висновки відповідають виявленим фактам спостереження, аргументовані та розгорнуті. Проте наявні окремі неточності та помилки.

11-10 балів – Студент виконав завдання у повному обсязі, продемонстрував достатньо сформовані навички ведення формалізованих записів та їх аналізу: записи майже повністю відповідають схемі спостережень, майже всі зроблені коментарі розкривають зміст спостережуваного прояву. Висновки відповідають виявленим фактам спостереження, проте недостатньо аргументовані та розгорнуті.

9-8 балів – Студент виконав завдання не в повному обсязі (карта спостережень заповнена, проте є окремі прогалини), продемонстрував достатньо сформовані навички ведення формалізованих записів та їх аналізу: записи майже повністю відповідають схемі спостережень, проте коментарі не завжди розкривають зміст спостережуваного прояву. Висновки поверхневі, недостатньо аргументовані та розгорнуті.

7-6 балів – Студент виконав завдання не в повному обсязі (карта спостережень заповнена, проте зі значними прогалинами), продемонстрував недостатньо сформовані навички ведення формалізованих записів та їх аналізу: записи лише частково відповідають схемі спостережень, коментарі не завжди розкривають зміст спостережуваного прояву. Висновки поверхневі або не відповідають виявленим фактам спостереження.

5-4 бали – Студент виконав завдання не в повному обсязі (карта спостережень заповнена, проте зі значними прогалинами, обробка результатів фрагментарна або відсутня), продемонстрував недостатньо сформовані навички ведення формалізованих записів та їх аналізу: записи лише частково відповідають схемі спостережень, коментарі в більшості не розкривають зміст спостережуваного прояву.

3-1 бали - Студент виконав завдання фрагментарно (наявні лише записи в карті спостережень, без подальшої обробки та аналізу), записи майже не відповідають схемі спостережень, коментарі в більшості не розкривають зміст спостережуваного прояву.

0 балів – Студент не виконав завдання або його робота є плагіатом.

Звіт з практики. Оцінюється здатність студента аналізувати результати власної діяльності та усвідомлювати практичне значення результатів практики для майбутньої професійної діяльності – максимально оцінюється в 20 балів.

20-18 балів – Студент здатний аналізувати власну діяльність, визначати свої досягнення та обмеження, усвідомлює, над чим слід працювати. Аналіз насичений глибокими та розгорнутими судженнями, має логічний і послідовний характер.

17-15 балів – Студент здатний аналізувати власну діяльність, визначати свої досягнення та обмеження, усвідомлює, над чим слід працювати. Аналіз має усвідомлений та розгорнутий характер, проте наявні окремі помилки та неточності у послідовності викладу.

14-12 балів – Студент в цілому здатний аналізувати власну діяльність, визначати свої досягнення та обмеження, усвідомлює, над чим слід працювати. Проте його аналіз має недостатньо розгорнутий характер, його обґрунтування містять окремі помилки та неточності.

11-9 балів – Студент недостатньо усвідомлює свої досягнення та обмеження, визначає необхідні напрямки майбутньої роботи, проте не обґрунтовує їх. Аналіз неповний, відсутня чіткість, структурованість.

8-6 балів – Студент робить дуже поверхневий аналіз своїх досягнень та обмежень, лише приблизно визначає напрямки майбутньої роботи. Аналіз неструктурований та непослідовний.

5-1 балів – Аналізуючи свою діяльність, студент оперує лише загальними фразами.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73		
60-63	задовільно	
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання

1-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
------	--	---

9. Рекомендована література

Основна

1. Безвідривна навчально-виховна практика студентів педагогічного університету. Методичні рекомендації щодо виконання завдання з психології. Кропивницький: ФО-П Лівий Сергій Васильович, 2019. 88с.

Допоміжна

1. Долинська Л. В. Стилї педагогічного спілкування та можливості його формування в процесі професійної підготовки майбутнього вчителя/Л. В. Долинська // Психологія: зб. наук. праць. Вип. 1 (4). Київ: НПУ, 1999. С. 64 – 69.
2. Семиченко В.А. Психологія педагогічної діяльності. К.: Вища шк., 2004. 335с.
3. Педагогика и психология ненасилия в образовании : учеб. пособие для бакалавриата и магистратуры / В. Г. Маралов, В. А. Ситаров. 2-е изд., перераб. и доп. М. : Издательство Юрайт, 2015. 424 с.
4. Регуш Л. А. Практикум по наблюдению и наблюдательности. 2-е изд., переработанное и дополненное. СПб.: Питер, 2008.
5. Сергєєнкова О.П., Столярчук О.А., Коханова О.П., Пасєка О.В. Вікова психологія. К.: Центр учбової літератури, 2012. 384 с.
6. Сергєєнкова О.П., Столярчук О.А.. Педагогічна психологія. К.: Центр учбової літератури, 2012. 168 с.
7. Усе про мотивацію / уклад. А. Г. Дербеньова. Х.: Вид. група «Основа», 2012. 207с.

10. Інформаційні ресурси

1. Психологія педагогічної взаємодії: інтегративний підхід: монографія / В.Л. Зливков, О.В. Завгородня, С.О. Лукомська, С.О. Копилов, О.В. Котух; за ред. В. Л. Зливкова, С.О. Лукомської. – К.: 2019. – 259 с.
<http://lib.iitta.gov.ua/716033/1/%D0%9C%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%8F%202019%20%D0%97%D0%BB%D0%B8%D0%B2%D0%BA%D0%BE%D0%B2.pdf>
2. Ненасильницьке спілкування у школі – міф чи реальність?
<https://life.pravda.com.ua/columns/2019/11/17/238924/>

3. Маршал Розенберг. Язык жизни. Ненасильственное общение.
http://loveread.ec/read_book.php?id=81510&p=1